

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการออกแบบและพัฒนาสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษารวบรวมลักษณะทางกายภาพ ลักษณะสังคม ลักษณะการบริหารจัดการ และลักษณะเศรษฐกิจของสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร รวมถึงการจัดประเภทของสวนสาธารณะ 2) ศึกษาลักษณะกิจกรรมกับการใช้พื้นที่ของผู้ใช้งานที่เกิดขึ้นในสวนสาธารณะแต่ละประเภทในกรุงเทพมหานครเพื่อหาแนวโน้มกิจกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน 3) ศึกษาแนวคิดสวนสาธารณะแบบยั่งยืนทางด้านลักษณะทางกายภาพ กิจกรรม และลักษณะการบริหารจัดการ รวมถึงแนวทางในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนภายใต้บริบทพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งาน (brownfields) เพื่อนำมาประยุกต์ในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในกรุงเทพมหานคร 4) สรุปแนวทางการออกแบบและพัฒนาสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในกรุงเทพมหานคร 5) ออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในพื้นที่โรงงานยาสูบเพื่อเสนอแนะรูปแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนภายใต้พื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งานที่มีประสิทธิภาพ ศักยภาพที่ยั่งยืนตอบรับกับชุมชนและเมื่อ โดยผู้วิจัยมีวิธีเก็บข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสอบถามผู้ใช้งานสวนสาธารณะ และกรณีศึกษา

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปการรวบรวมลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคม ลักษณะการบริหารจัดการ และลักษณะเศรษฐกิจของสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร รวมถึงการจัดประเภทของสวนสาธารณะ

ในการจัดประเภทสวนสาธารณะจะพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพ กล่าวคือ ขนาดของพื้นที่ ที่ตั้ง การเข้าถึงและลักษณะองค์ประกอบภายในของสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร ประกอบกับการอ้างอิงจากการจำแนกประเภทของสวนสาธารณะโดยสำนักงานสวนสาธารณะ และเกณฑ์มาตรฐานของพื้นที่สวนสาธารณะซึ่งจัดอยู่ในหมวด บริการสังคม (สำนักผังเมือง, 2537) สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5.1
ประเภทสวนและรายชื่อสวน

ประเภทสวน	รายชื่อสวน
สวนระดับละแวกบ้าน (neighborhood park)	สวนสันติชัยปราการ
สวนระดับชุมชน (community park)	สวนรมณีนาถ สวนสราญรมย์ สวนสันติชัยภาพ สวนหนองจอก สวนรมณีทุ่งสีกัน สวนทิวนารมย์ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ อุทยานเบญจสิริ สวนมหาดไทย
สวนระดับย่าน (district park)	สวนธนบุรีรมย์ สวนพระนคร สวนกีฬารามอินทรา
สวนระดับเมือง (city park)	สวนลุมพินี สวนวชิรเบญจทัศ สวนจตุจักร สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ สวนเสรีไทย สวนเบญจกิติ (โครงการในระยะแรก)
สวนระดับภาค (regional park)	สวนหลวง ร. 9

ตารางที่ 5.2

สรุปประเภทสวนสาธารณะ ด้านลักษณะกายภาพ สังคม และลักษณะการบริหารจัดการ

ประเภท	สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร						
	ขนาด	ลักษณะพื้นที่ตั้งและบริบท	แนวความคิดในการออกแบบ	องค์ประกอบย่อย(element)	กิจกรรมและกิจกรรมพิเศษ	การดูแลรักษา	รายได้-รายจ่าย
สวนระดับละแวกบ้าน (neighborhood park) ⁽¹⁾จากกรณีศึกษาสวนสันติชัยปราการ หมายเหตุ: หากเปรียบเทียบกับสวนสาธารณะในต่างประเทศจะใกล้เคียงกับประเภท open space system	2-25 ไร่	-พื้นที่ใกล้ชุมชนและโรงเรียน (ไม่ควรถัดถนนที่มีการจราจรความเร็วสูงหรือสายประธานหรือ สิ่งกีดขวาง เช่นทางรถไฟ) -ระยะทางเข้าถึงได้โดยการเดินเท้าในเวลา 5-10 นาที) -ลักษณะพื้นที่เดิมได้แก่ พื้นที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์⁽¹⁾	-สวนริมน้ำที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ⁽¹⁾	-สนามหรือที่ร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น -ลานอเนกประสงค์ -เน้นให้ความสำคัญกับอาคารหรือสภาพธรรมชาติสำคัญต่อชุมชน⁽¹⁾	-กิจกรรมผ่อนคลายส่วนมาก เช่น นั่งเล่น ชมวิว ทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ -กิจกรรมออกแรงส่วนมาก เช่น แอโรบิก⁽¹⁾ -กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมของเอกชนที่นิยม เช่น กิจกรรมทางการตลาด ถ่ายภาพยนตร์และกิจกรรมของกทม.จัด เช่น ดนตรีในสวน⁽¹⁾	-การตัดแต่งพรรณและบำรุงรักษาต้นไม้ -อาคาร -การดูแลระบบไฟฟ้าภายในสวน	<u>รายได้</u> -ค่าเช่าพื้นที่ <u>รายจ่าย</u> -ค่าจ้างเหมาจ่ายเอกชนดูแลรักษาต้นไม้ -ค่าจ้างเหมาयरักษาความปลอดภัย -ค่าเช่าพื้นที่⁽¹⁾ -ค่าวัสดุ ค่าใช้สอย และค่าตอบแทน

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ประเภท	สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร						
	ขนาด	ลักษณะพื้นที่ตั้งและบริบท	แนวความคิดในการออกแบบ	องค์ประกอบย่อย(element)	กิจกรรมและกิจกรรมพิเศษ	การดูแลรักษา	รายได้-รายจ่าย
สวนระดับชุมชนและระดับย่าน (community and district park) (²)จากกรณี ศึกษาอุทยานเบญจสิริ หมายเหตุ: หากเปรียบเทียบกับสวนสาธารณะในต่างประเทศจะใกล้เคียงกับประเภท open space system	25-125 ไร่	-พื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น และอยู่บนถนนสายหลักของชุมชน -ลักษณะที่ดินเดิมได้แก่ พื้นที่ของราชการย้ายไปหรือหรือที่ดินหน่วยราชการให้เพื่อสร้างสวน(²) พื้นที่เสื่อมโทรม เช่นพื้นที่กองขยะ และ พื้นที่รับน้ำตามพระ ราชดำริ เพื่อป้องกันน้ำท่วมเมือง -ระยะทางเข้าถึงโดยระบบขนส่งสาธารณะไม่เกิน 30 นาที	-สวนประติมากรรม(²) -สวนกีฬา -สวนริมน้ำ -สวนป่า	-สนามหรือที่ร่มรื่นสำหรับนั่งเล่น -สนามกลาง แจ้ง สำหรับเล่นกีฬา หรือสวนสุขภาพ -สนามเด็กเล่น -ลานอเนก ประสงค์หรือเวทีกลาง แจ้ง -ทางเดินและวิ่ง -บึงน้ำ -องค์ประ กอบที่เป็นจุดเด่นหรือสัญลักษณ์สวน(²)	-กิจกรรมผ่อนคลายส่วนมาก เช่น นั่งเล่น ชมวิว ทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ -กิจกรรมแบบออกแรงส่วนมาก เช่น วิ่ง แอโรบิก การเล่นกีฬาเป็นกลุ่ม (²) -กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมของเอกชนที่นิยม เช่น กิจกรรมทางการตลาด ถ่ายภาพ-ยนตร์ ถ่ายรูปแต่งงาน ทัศนศึกษา และกิจกรรมของกทม.จัด เช่น ดนตรีในสวน ธรรมชาติในสวน งานชมดอกไม้และพืชพรรณต่างๆ และงานในเทศกาลพิเศษ(²)	-การตัดแต่งต้นไม้และบำรุงรักษา พรรณไม้ อาคาร -การขยายพันธุ์ไม้ -การดูแลเครื่องจักรกล -การดูแลระบบไฟฟ้า	รายได้ -ค่าเช่าพื้นที่ รายจ่าย -ค่าจ้างเหมาจ่ายเอกชนดูแลรักษาต้นไม้ -ค่าจ้างเหมายามรักษาความปลอดภัย -ค่าเช่าพื้นที่ (สวนธนบุรีรมย์) -ค่าวัสดุ ค่าใช้สอยและค่าตอบแทน(เป็นงบประมาณรวมของสวนทั้งหมด)

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ประเภท	สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร						
	ขนาด	ลักษณะพื้นที่ตั้งและบริบท	แนวความคิดในการออกแบบ	องค์ประกอบย่อย(element)	กิจกรรมและกิจกรรมพิเศษ	การดูแลรักษา	รายได้-รายจ่าย
สวนระดับเมือง (city park) ⁽³⁾จากกรณีศึกษา สวนลุมพินี ⁽⁴⁾จากกรณีศึกษา สวนวชิรเบญจทัศ หมายเหตุ: หากเปรียบเทียบกับสวนสาธารณะในต่างประเทศจะใกล้เคียงกับประเภท open space system และ pleasure ground	125-500 ไร่	-พื้นที่ชั้นในเมืองและชั้นกลางของกทม. -ลักษณะที่ดินเดิมได้แก่ พื้นที่ของราชการย้ายไปหรือที่ดินหน่วยราชการให้เพื่อสร้างสวน ⁽⁴⁾ และพื้นที่รับน้ำตามพระราชดำริเพื่อป้องกันน้ำท่วมเมือง -ระยะทางเข้าถึงโดยระบบขนส่งสาธารณะไม่เกิน 1 ชั่วโมง	-สวนอเนกประสงค์ ⁽³⁾ -สวนแห่งการเรียนรู้ (ประกอบด้วยสวนพฤกษศาสตร์ สวนสิริกิติ์ฯ สวนวชิรเบญจทัศ) -สวนน้ำ -สวนแห่งครอบครัว ⁽⁴⁾	-สนามหญ้าขนาดใหญ่ -สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนดอกไม้ -สนามกลางแจ้ง สำหรับเล่นกีฬา หรือสวนสุขภาพ -สนามเด็กเล่น -ลานอเนก ประสงค์และเวทีกลางแจ้ง -ทางเดิน วัง ทางจักรยาน -บึงน้ำขนาดใหญ่ -ศูนย์สโมสรสำหรับการนันทนาการ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ศูนย์กีฬา ศูนย์เยาวชน ศูนย์ชุมชนต่างๆ เป็นต้น ⁽³⁾	มีความหลากหลาย -กิจกรรมผ่อนคลายส่วนมาก เช่น นั่งเล่น ชมวิว ทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ ปิกนิก -กิจกรรมออกแรงส่วนมาก เช่น วิ่ง แอโรบิก ⁽³⁾ -กิจกรรมพิเศษของเอกชน เหมือนสวนระดับชุมชน และกิจกรรมของกทม.จัด เช่น ดนตรีในสวน ธรรมชาติในสวนจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ⁽⁴⁾ และ กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา เช่น ดูนก งานชมดอกไม้และพืช ⁽³⁾	-การตัดแต่งต้นไม้และบำรุงรักษาพรรณไม้ อาคาร -การขยายพันธุ์ไม้ ⁽³⁾ -การดูแลเครื่องจักรกล -การดูแลระบบไฟฟ้าภายในสวน	รายได้ -ค่าเช่าพื้นที่ (เช่าในระยะยาวและชั่วคราว) -เงินบริจาค รายจ่าย -ค่าจ้างเหมาจ่ายเอกชนดูแลรักษาต้นไม้ -ค่าจ้างเหมาयरักษาความปลอดภัย -ค่าวัสดุ ค่าใช้สอย และค่าตอบแทน(เป็นงบประมาณรวมของสวนทั้งหมด) -โครงการปรับปรุงสวน ^{(3) , (4)}

5.1.2 สรุปลักษณะกิจกรรมกับพื้นที่ของผู้ใช้งานสวนที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภทของสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร โดยในที่นี้ศึกษาจากกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและการสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานสวนสาธารณะทั้ง 4 แห่ง โดยแยกการสรุปเป็น

1. สวนสันติชัยปราการ

1) ข้อมูลของผู้ใช้งานสวนและลักษณะการใช้งาน พบว่า ผู้ที่มาใช้งานสวนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มช่วงอายุ 21-30 ปี อาชีพนักเรียนนักศึกษา มีรายได้ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท ความถี่ในการใช้สวนจะมานาน ๆ ครั้ง การเดินทางสวนมากจะมาโดยรถโดยสารประจำทางโดยใช้เวลา 11-15 นาทีและ 31-60 นาที และใช้เวลาอยู่ในสวน มากกว่า 1 ชั่วโมงถึงสองชั่วโมง และเหตุผลของการมาใช้งานสวนคือ มีบรรยากาศที่ดี โดยกิจกรรมที่นิยมทำมากที่สุดคือ กิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น นั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ ทำงาน เป็นต้น

2) สภาพการใช้พื้นที่กับลักษณะกิจกรรมของผู้ใช้งานสวน พบว่า ลักษณะการใช้พื้นที่โดยรวมภายในสวน มีการใช้งานตลอดเวลาโดยจะหนาแน่นมากช่วงเวลาเย็น โดยพื้นที่ที่มีกิจกรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา คือพื้นที่ลานริมน้ำ อย่างเช่น เกิดกิจกรรมออกกำลังกายแบบออกแรงน้อย เช่น กายบริหาร มวยจีน ไทเก็ก ในช่วงเวลาตอนเช้า ช่วงเวลากลางวันถึงบ่าย เกิดกิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น นั่งชมวิวนั่งคุย อ่านหนังสือ จากนั้นในช่วงเวลาเย็นเกิดกิจกรรมออกกำลังกายแบบออกแรง เช่น เต้นแอโรบิก เป็นต้น นอกจากนี้ พื้นที่ลานด้านหน้าและสนามหญ้า ส่วนหนึ่งในช่วงเวลาเย็น ยังถูกปรับเปลี่ยนเพื่อการใช้กิจกรรมเฉพาะอย่าง เช่น การเดินฮิปปอป เล่นสเก็ตบอร์ด และการละเล่นทางวัฒนธรรม เช่น ควบคทา จัมโบลี เป็นต้น ส่วนลักษณะพื้นที่ที่ถูกใช้งานแบบซ้ำ ๆ กันคือ พื้นที่ด้านหลังป้อม กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นกิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น นั่งเล่น นั่งคุย นั่งปิกนิก อ่านหนังสือ เป็นต้น

ดังนั้นลักษณะภาพรวมของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะสวนละแวกบ้าน ซึ่งวิเคราะห์จาก สวนสันติชัยปราการนั้น กล่าวคือ เนื่องจากสวนประเภทนี้มีพื้นที่ไม่มาก ดังนั้นพื้นที่ที่ควรให้เกิดขึ้นควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ ใช้งานได้หลายอย่าง ควรมีพื้นที่ที่เอื้อให้เกิดกิจกรรมในลักษณะผ่อนคลาย เช่น นั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ เป็นต้น และมีลานสำหรับออกกำลังกายหรือลานกีฬาแล้วแต่ปริมาณของพื้นที่ และควรใช้พื้นที่ภายในสวนจัดกิจกรรมพิเศษที่สอดคล้องกับบริบทในชุมชนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้คนเข้ามาใช้บริการมากขึ้น

2. อุทยานเบญจสิริ

1) ข้อมูลของผู้ใช้งานสวนและลักษณะการใช้งาน พบว่า ผู้ที่มาใช้งานสวนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มช่วงอายุ 21-30 ปี มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้ตั้งแต่ 0 -5000 บาท ความถี่ในการใช้สวนจะมาอาทิตย์ละ 1-2 ครั้ง การเดินทางส่วนมากจะมาโดยการเดิน ซึ่งใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที และใช้เวลาอยู่ในสวน มากกว่า 1 ชั่วโมงถึง 2 ชั่วโมง และเหตุผลของการมาใช้งานสวนคือ เดินทางสะดวก เนื่องจากใกล้บ้านและการคมนาคมสะดวก โดยกิจกรรมที่นิยมทำมากที่สุดคือ กิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น นั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ ทำงาน เป็นต้น รองลงมาคือการวิ่ง เดิน ออกกำลังกายแบบออกแรงน้อย และเล่นกีฬาเป็นกลุ่ม

2) สภาพการใช้พื้นที่กับลักษณะกิจกรรมของผู้ใช้งานสวน พบว่า ลักษณะพื้นที่ที่ถูกใช้งานตลอดเวลาและถูกใช้งานซ้ำ ๆ กัน คือพื้นที่สนามหญ้าด้านหน้า สนามหญ้าด้านหลัง ที่กิจกรรมที่เกิดขึ้นคือกิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่นนั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ ทำงาน ส่วนลักษณะพื้นที่ที่มีผู้ใช้เฉพาะช่วงเวลาที่ผู้ใช้มาก คือ ถนนรอบนอก สนามกีฬา ที่จะมีผู้มาใช้งานหนาแน่นมากในช่วงเช้าและเย็น และลักษณะพื้นที่ที่ถูกใช้งานเฉพาะกิจกรรมบางเวลา คือพื้นที่ลานอเนกประสงค์ และลานด้านหน้า เป็นพื้นที่ที่มักใช้ทำกิจกรรมเฉพาะ เช่น มีกิจกรรมพิเศษ ดนตรีในสวน จัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้า เป็นต้น เนื่องจากเป็นลานโล่ง พื้นแข็ง ร่มเงาน้อย

ดังนั้นลักษณะภาพรวมของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะสวนระดับชุมชน ลักษณะที่ตั้งของสวนในปัจจุบันและบริบทโดยรอบ ทำให้พื้นที่ในสวนมีการใช้งานอย่างหนาแน่น ควรมีพื้นที่ที่เอื้อให้เกิดกิจกรรมหลัก ๆ คือ กิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น นั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ และ กิจกรรมที่ต้องออกแรง คือ การวิ่ง เดินออกกำลังกาย และพื้นที่ในลักษณะลานกีฬา เช่น สนามกีฬากลางแจ้ง สวนสุขภาพ สนามเด็กเล่น และลานอเนกประสงค์ เพื่อการออกกำลังกายและจัดกิจกรรมพิเศษของชุมชน

3. สวนเบญจกิติ (โครงการระยะแรก)

1) ข้อมูลของผู้ใช้งานสวนและลักษณะการใช้สวน พบว่า ผู้ที่มาใช้งานสวนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มช่วงอายุ 31-40 ปี มีรายได้ตั้งแต่ 20,001-40,000 บาท ความถี่ในการใช้สวนอาทิตย์ละ 1-2 ครั้ง และเดือนละ 1-2 ครั้ง การเดินทางส่วนมากจะมาโดยรถยนต์ส่วนตัว ทางโดยใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที และใช้เวลาอยู่ในสวน มากกว่า 1 ชั่วโมงถึงสองชั่วโมง และเหตุผลของการมาที่สวนคือ เดินทางสะดวก โดยกิจกรรมที่นิยมทำมากที่สุดคือ การวิ่ง เดินออกกำลังกาย รองลงมาคือ กิจกรรม

แบบผ่อนคลาย เช่น นั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ ทำงาน เป็นต้น และ เล่นกีฬาแบบเดียว เช่น ขี่จักรยาน เป็นต้น

2) สภาพการใช้พื้นที่กับลักษณะกิจกรรมของผู้ใช้งานสวน พบว่า ลักษณะการใช้พื้นที่ที่มีผู้ใช้เฉพาะช่วงเวลา คือ ทางวิ่ง ทางเดิน ทางจักรยาน สวนสุขภาพ ลักษณะพื้นที่ที่ถูกใช้งานเฉพาะกิจกรรมบางเวลา คือ พื้นที่ลานลอยน้ำ และเวทีกลางแจ้ง

ดังนั้นลักษณะสวนสาธารณะในระดับเมืองที่มีลักษณะเป็นสวนน้ำ มีพื้นที่รองรับกิจกรรมหลัก ๆ อย่างเดียวกับสวนระดับชุมชน คือ กิจกรรมผ่อนคลาย โดยควรอยู่บริเวณที่เปิดรับวิวทิวทัศน์ริมน้ำ และกิจกรรมวิ่งเดินออกกำลังกายโดยขนานริมบึงน้ำ ควรมีการเสริมกิจกรรมให้หลากหลายมากขึ้น เช่น ขี่จักรยาน ถีบเรือ โดยกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสวน นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สวนไปในตัวด้วย

4. สวนลุมพินี

1) ข้อมูลของผู้ใช้งานสวนและลักษณะการใช้สวน พบว่า ผู้ที่มาใช้งานสวนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มช่วงอายุ 21-30 ปี อาชีพ ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัวและ รองลงมาคือ นักเรียนนักศึกษา มีรายได้ตั้งแต่ 20,001-40,000 บาท ความถี่ในการใช้สวนคือ อาทิตย์ละ 1-2 ครั้งการเดินทางสวนมากจะมาโดยรถโดยสารประจำทาง โดยใช้เวลา 16-30 นาที และใช้เวลาอยู่ในสวน มากกว่า 1 ชั่วโมงถึงสองชั่วโมง รองลงมาคือ มากกว่า 2 ชั่วโมง และเหตุผลของการมาที่สวนคือ มีบรรยากาศที่ดี โดยกิจกรรมที่นิยมทำมากที่สุดคือ กิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น นั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ ทำงาน รองลงมาคือ กิจกรรมวิ่งและเดินออกกำลังกาย เป็นต้น

2) สภาพการใช้พื้นที่กับลักษณะกิจกรรมของผู้ใช้งานสวน พบว่า ลักษณะการใช้พื้นที่โดยรวมมีความหลากหลายมาก ลักษณะพื้นที่ที่มีการใช้งานตลอดเวลาและมีการใช้งานซ้ำ ๆ กัน คือพื้นที่ที่เป็นสนามหญ้า รมรื่นหรือติดยน้ำ คือ บริเวณเวทีกลางแจ้งสนามหญ้าโดยรอบ และเกาะลอยและบริเวณใกล้เคียง กิจกรรมที่เกิดขึ้น คือกิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น นั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ และนั่งปิกนิกทานอาหาร พื้นที่ที่มีการใช้งานเฉพาะช่วงเวลาที่มิผู้ใช้มาก คือบริเวณ ทางวิ่ง ทางเดินของสวน และเป็นที่น่าสังเกตว่า ลานทางด้านประตูทางเข้าพระบรมรูป ร.6 และบริเวณลานตะวันยิ้มที่มีการเปลี่ยนแปลงจากลานโล่งกว้าง ที่ไม่ถูกเลือกใช้ในช่วงเวลากลางวันและบ่าย เป็นการเกิดกิจกรรมคือการออกกำลังกายแบบออกแรง เช่น เต้นแอโรบิก เป็นต้น นอกจากนี้พื้นที่ที่เป็นสโมสรต่าง ๆ เช่น สโมสรพลเมืองอาวุโส จะมีการใช้งานตลอดเวลาซึ่งเป็นสถานที่ในการนัดพบ และจะมีคนใช้งานมากขึ้นในช่วงเย็น แล้วแต่ลักษณะการใช้สอยของแต่ละสโมสร ศูนย์นันทนาการ

ดังนั้น ลักษณะสวนสาธารณะในระดับเมือง ซึ่งมีพื้นที่ค่อนข้างมากและผู้ใช้งานส่วนใหญ่ใช้เวลานานและมีความหลากหลาย กิจกรรมที่เกิดขึ้นควรให้มีความหลากหลายเช่นเดียวกัน กิจกรรมหลักควรมีเช่นเดียวกับสวนระดับชุมชน นั่นคือรองรับกิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมที่มีการออกกำลังกาย เช่น การวิ่ง เดินออกกำลังกาย เต้นแอโรบิก เล่นกีฬา และกิจกรรมแบบผ่อนคลาย นอกจากนี้ยังควรมีพื้นที่ที่ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ หรือที่พบปะกันของคนในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หรือสโมสรต่าง ๆ เป็นต้น

5.1.3 การสรุปแนวทางในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนทางด้านลักษณะทางกายภาพ กิจกรรม และลักษณะการบริหารจัดการภายใต้บริบทกรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวคิดและความหมายของสวนสาธารณะแบบยั่งยืนภายใต้บริบทเมือง ซึ่งในที่นี้คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งกล่าวว่าแนวคิดสวนสาธารณะแบบยั่งยืนนั้น มีลักษณะที่สวนสาธารณะสามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว โดยมีความสัมพันธ์กับบริบทที่สวนสาธารณะนั้น ๆ ตั้งอยู่ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและระบบนิเวศเดิม ผู้ใช้งาน การสอดคล้องกับตำแหน่งที่ตั้งและการเข้าถึง โดยอาศัยการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และไม่เปลี่ยนแปลงในการดูแลรักษา

1. ลักษณะทางกายภาพ ประกอบด้วย

1) ลักษณะพื้นที่ตั้ง จากการวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ของสวนสาธารณะแบบยั่งยืนตามแนวคิด ทฤษฎีประกอบกับแผนพัฒนา นโยบายในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานครพบว่าพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นสวนสาธารณะแบบยั่งยืน ได้แก่

(1) พื้นที่โล่งว่างรกร้างที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นพื้นที่ของเอกชน หรือพื้นที่ที่ไม่ปรากฏเจ้าของที่มีชุมชนหนาแน่นอยู่ใกล้เคียง

(2) พื้นที่ของหน่วยราชการ ซึ่งลักษณะพื้นที่อาจเป็นพื้นที่โล่ง หรือพื้นที่ที่มีสิ่งก่อสร้างแต่ไม่ใช้ประโยชน์แล้วซึ่งเกิดจากการย้ายของหน่วยราชการ เช่น ท่าเรือคลองเตย โรงงานยาสูบ เป็นต้น

(3) พื้นที่ลุ่มน้ำและแหล่งน้ำ ซึ่งส่วนมากเป็นพื้นที่เอกชนที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ พื้นที่รับน้ำตามพระราชดำริ และพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าชายเลน

ในกรณีตามข้อ (1) และ (2) นั้นรวมถึงพื้นที่ที่เคยใช้ประโยชน์จากประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และเส้นทางคมนาคม เช่น โรงงานอุตสาหกรรมเก่า ท่าเรือเก่า สถานีบริการก๊าซที่

ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว สถานีรถไฟเก่า พื้นที่ทิ้งขยะ เป็นต้น ซึ่งส่วนมากอยู่แถบใจกลางเมืองรวมเรียกว่าพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งานซึ่งมีเสื่อมโทรม “brownfields” ด้วย

2) ขนาด จากการพิจารณาแนวคิดทฤษฎี ของสวนสาธารณะแบบยั่งยืนนั้น พบว่า สวนสาธารณะแบบยั่งยืนมีขนาดหลากหลาย ซึ่งรูปแบบทางกายภาพของสวนไม่สามารถชี้เฉพาะตามขนาดได้เพราะการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนนั้นขึ้นอยู่กับสภาพบริบท การใช้งาน และจุดประสงค์ของสวนมากกว่า

3) องค์ประกอบย่อยทางกายภาพ ได้แก่ พืชพรรณท้องถิ่น (native plant) การใช้พื้นที่ชุ่มน้ำ (wet land) เพื่อการรักษาแหล่งน้ำ วัสดุธรรมชาติหรือวัสดุสังเคราะห์ซึ่งไม่ก่อให้เกิดมลพิษ ทนทาน และมีพื้นผิวรูปทรงแฉาชันผ่านได้เพื่อการรักษาน้ำใต้ดิน การปรับปรุงอาคารหรือโครงสร้างเก่าภายในสวนมาใช้งานใหม่ การใช้รีไซเคิลวัสดุต่าง ๆ เพื่อนำมาทำปู รวมถึงการบูรณาการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อช่วยในการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ โดยหลักสำคัญคือการออกแบบองค์ประกอบดังกล่าวให้สอดคล้องกับระบบนิเวศเดิม และไม่สิ้นเปลืองในการดูแลรักษา จากการสอบถามทัศนคติผู้ใช้งานสวนสาธารณะที่มีต่อองค์ประกอบย่อยภายในสวนสาธารณะ บริเวณพื้นที่โรงงานยาสูบ พบว่าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อการใช้พืชพรรณท้องถิ่นคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.91 (มีค่าสูงสุด 5 และต่ำสุด 1 คะแนน) ความพึงพอใจต่อการปรับระดับดินให้เป็นลานกิจกรรมคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.06 ความพึงพอใจต่อการใช้วัสดุธรรมชาติหรือวัสดุสังเคราะห์ซึ่งไม่ก่อให้เกิดมลพิษคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.84 และความพึงพอใจต่อการนำอาคารหรือโครงสร้างเก่าภายในสวนมาปรับปรุงใช้งานใหม่ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.17 ซึ่งความพึงพอใจของผู้ใช้งานสวนที่มีต่อลักษณะองค์ประกอบเหล่านี้ค่อนข้างอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง

2. ลักษณะกิจกรรม พบว่าในการจัดพื้นที่ใช้สอยสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสวนควรคำนึงถึงระดับการใช้งานที่รองรับกิจกรรมที่แตกต่างกัน โดยอาจแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งสำหรับการใช้งานค่อนข้างสูงรองรับกิจกรรมประเภทออกกำลังกายและอีกส่วนหนึ่งสำหรับพื้นที่ธรรมชาติที่การใช้งานไม่สูงมาก ซึ่งรองรับกิจกรรมประเภทผ่อนคลาย การจัดพื้นที่ใช้สอยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทัศนคติของผู้ใช้งานสวนที่ต้องการให้ลักษณะสวนมีพื้นที่ส่วนหนึ่งที่เป็นธรรมชาติ รมรื่นและอีกส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมออกกำลังกายโดยทั่วไป อันประกอบด้วยกิจกรรมประเภทออกแรงคือ การเดิน วิ่งออกกำลังกาย ขี่จักรยาน ออกกำลังกายแบบออกแรงน้อย เช่น มวยจีน โยคะ การเดินแอโรบิก และการเล่นกีฬา กิจกรรมประเภทผ่อนคลายคือ การนั่งพักผ่อน เดินเล่น ชมวิวทิวทัศน์ อ่านหนังสือ เป็นต้น นอกจากนี้กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ คุณค่าธรรมชาติ และความเป็นมาของพื้นที่ให้แก่ผู้ใช้งานยังมีความสำคัญ อันเนื่องมาจากหลักการออกแบบสวนที่

ต้องคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อมเดิม ซึ่งต้องสามารถสื่อสารให้ผู้ใช้งานได้เรียนรู้ถึงความสำคัญ ของพื้นที่ในด้านธรรมชาติหรือความเป็นมาได้ เห็นได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งาน สวนจากแบบสอบถามที่สนับสนุนความสำคัญของการให้ความรู้ หรือการสื่อความ (interpretation) แก่ผู้ใช้งานภายในสวน โดยวิธีในการสื่อความอาจออกมาในรูปแบบป้ายสื่อสารที่มีความน่าสนใจ หรือใช้วิธีผสมผสานกับกิจกรรมที่ทำในสวน เป็นต้น

3. การบริหารจัดการ จากแนวคิด ทฤษฎีของสวนสาธารณะแบบยั่งยืน และการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าการบริหารจัดการเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาสวนสาธารณะแบบ ยั่งยืน โดยเน้นที่การมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นในขั้นตอนการออกแบบ การก่อสร้างและการ ดูแลรักษา เช่น การตั้งโครงการพัฒนาในหลักสูตรโรงเรียน การจัดตั้งโปรแกรมอาสาสมัคร ภายใน สวนสาธารณะซึ่งนอกจากการสร้างความรู้สึกรักในความเป็นเจ้าของพื้นที่ และความรับผิดชอบร่วม กันแล้ว ยังลดการทำลายภายในสวน และเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบธรรมชาติและ นิเวศวิทยาอีกด้วย จากการสอบถามผู้ใช้งานสวนสาธารณะถึงสภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา สวนสาธารณะที่ใช้บริการเป็นประจำในปัจจุบัน พบว่าผู้ใช้งานยังมีส่วนร่วมในระดับที่น้อย ซึ่งวิธี การในการมีส่วนร่วมคือ แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่สวนสาธารณะและไม่มีส่วน ร่วมในการพัฒนาสวนเลย แต่อย่างไรก็ตามผู้ใช้งานสวนเห็นด้วยในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหารจัดการ การออกแบบรวมถึงการพัฒนาสวนสาธารณะ และการจัดให้มีเวที แสดงความคิดเห็นของประชาชนในความต้องการสวนสาธารณะ รวมถึงเสนอรูปแบบหน่วยงาน รับผิดชอบสวนสาธารณะให้เป็นกรรมาการร่วมกันระหว่างกรุงเทพมหานครกับประชาชนในท้องถิ่น

จากแนวทางในการออกแบบทางด้านองค์ประกอบทางกายภาพที่มุ่งเน้นการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า และการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ส่งผล ให้เกิดค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสวนต่ำ ดังนั้นสวนสาธารณะไม่จำเป็นต้องเก็บค่าบริการในการ เข้าใช้บริการสวนสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นผู้ใช้งานสวนสาธารณะซึ่งส่วนมากไม่ ต้องการให้มีการเก็บเงินในการเข้าใช้บริการสวนสาธารณะ

5.1.4 การสรุปแนวความคิดและแนวทางในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนภายใต้บริบทพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งาน (brownfields) จากกรณีศึกษาสวนสาธารณะต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวความคิด และแนวทางออกแบบของกรณีศึกษาสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในต่างประเทศภายใต้บริบทพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งานซึ่งมีสภาพเสื่อมโทรมนั้นมีจุดประสงค์เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนภายใต้พื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งานในกรุงเทพมหานคร ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่เพื่อทำการออกแบบซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป คือ พื้นที่โรงงานยาสูบ และพบว่าแนวความคิดหลักในการออกแบบของกรณีศึกษาประกอบด้วย การแสดงถึงประวัติศาสตร์ของพื้นที่และส่งเสริมการเรียนรู้ธรรมชาติซึ่งสอดคล้องกับบริบทโดยรวม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าพอเพียง และการแสดงภาพลักษณ์ทางสุนทรียภาพแบบใหม่โดยใช้แนวทางการออกแบบคือ การสงวนรักษาสภาพแวดล้อมเดิมที่อยู่ภายในสวน เช่น พืชพรรณเดิม พื้นที่ริมคลองเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ของพื้นที่ เป็นต้น การปรับปรุง การบำบัดสภาพแวดล้อมเดิมให้ตอบสนองกับการใช้งานได้ใหม่ เช่น การปรับปรุงโครงสร้างอาคารเดิมที่มีความสำคัญในพื้นที่ให้สามารถใช้งานได้ใหม่ การนำสภาพดิน กองขยะที่มีอยู่เดิมมาใช้งานใหม่ผ่านกระบวนการบำบัด เป็นต้น และการสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพต่าง ๆ ขึ้นใหม่เพื่อส่งเสริมให้แนวความคิดในการออกแบบสามารถสื่อสารกับผู้ใช้งานได้ดียิ่งขึ้น

5.2 การอภิปรายผล

ในส่วนของการศึกษาแนวทางในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนภายใต้บริบทกรุงเทพมหานคร เนื้อหาในหลักการ แนวทางในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในกรุงเทพมหานคร ที่อ้างอิงจากแนวคิด ทฤษฎีจากต่างประเทศ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสอบถามผู้ใช้งานสวนสาธารณะ ความสัมพันธ์ทางด้านลักษณะกายภาพซึ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่เกิดมลพิษ กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณค่าธรรมชาติ ความสำคัญของพื้นที่และการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และไม่สิ้นเปลืองในการดูแลรักษาตามผลสรุปที่กล่าวมานั้น มีความสอดคล้องกับความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืน (sustainable development) ของคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) ในรายงานปี ค.ศ. 1987 ที่กล่าวว่าเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำให้ผู้คนในอนาคตเกิดปัญหาในการตอบสนองความ

ต้องการของตนเอง โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นรวมความถึง 3 ด้านได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน

ในส่วนของการประเด็นการบริหารจัดการภายในสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในกรุงเทพมหานครที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามผลสรุปที่ได้ มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (2545-2549) และโครงการกรุงเทพเมืองน่าอยู่ ที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาพื้นที่สีเขียว แต่อย่างไรก็ตามในแง่ของการปฏิบัติจริง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาสวนสาธารณะในปัจจุบันอาจจะยังไม่เห็นชัดเจนมากนัก

ในส่วนของการศึกษาแนวความคิดและแนวทางออกแบบของกรณีศึกษาสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในต่างประเทศภายใต้บริบทพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งานซึ่งมีสภาพเสื่อมโทรมนั้น พบว่าแนวความคิดในการออกแบบอันประกอบด้วย การแสดงถึงประวัติศาสตร์ของพื้นที่และส่งเสริมการเรียนรู้ธรรมชาติซึ่งสอดคล้องกับบริบทโดยรอบ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าพอเพียง และการแสดงภาพลักษณ์ทางสุนทรียภาพแบบใหม่ มีความสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีสวนสาธารณะแบบยั่งยืนของ Galen และ Boland (2002) ว่าด้วยการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรภายในสวนทั้งจากธรรมชาติและมนุษย์อย่างคุ้มค่าและพอเพียง (resource self-sufficiency) การผสมผสานสวนสาธารณะให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบเมือง (an integrated part of the larger urban system) และการแสดงออกทางด้านสุนทรียภาพใหม่ ๆ ในแง่ของการออกแบบสวนสาธารณะ (new modes of aesthetic expression)

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากการวิจัยในส่วนของการรวบรวมลักษณะทางกายภาพ กิจกรรมที่เกิดขึ้นกับการใช้พื้นที่ ลักษณะการบริหารจัดการ ลักษณะเศรษฐกิจของสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร รวมถึงการจัดประเภทของสวนสาธารณะ ผลที่ได้สามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาและออกแบบแก่ผู้ที่สนใจ

2) จากการศึกษานวนคิดสวนสาธารณะแบบยั่งยืน ทางด้านลักษณะทางกายภาพ กิจกรรม และลักษณะการบริหารจัดการ รวมถึงแนวทางในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนภายใต้บริบทพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งาน ผลที่ได้ทำให้ทราบแนวทางการออกแบบและ

พัฒนาสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการออกแบบ การบริหารจัดการ รวมถึงหาคำตอบพื้นที่ในการพัฒนาสวนสาธารณะแห่งใหม่ในกรุงเทพมหานคร และสามารถนำไปพัฒนาสวนสาธารณะที่มีอยู่เดิมให้ประสิทธิภาพ ศักยภาพที่ยั่งยืนตอบรับกับ ชุมชนและเมือง

3) จากการศึกษาพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งาน และแนวทางการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนภายใต้บริบทพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งาน ผลที่ได้ทำให้ทราบลักษณะพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งานซึ่งมีสภาพเสื่อมโทรมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาเป็นสวนสาธารณะได้ โดยอาศัยแนวความคิด วิธีการออกแบบของสวนสาธารณะแบบยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ข้อค้นพบที่ได้เป็นการศึกษาในเชิงกว้างเท่านั้นซึ่งไม่ได้พิจารณาเนื้อหาในส่วนเทคนิควิธีการเฉพาะทางด้านการออกแบบ และการบริหารจัดการ เนื่องจากขึ้นอยู่กับสภาพบริบทของสวนสาธารณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป นั้นได้ดังนี้

1) ควรมีการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ว่างเว้นจากการใช้งานในกรุงเทพมหานคร อย่างละเอียดสำหรับการพัฒนาให้เป็นสวนสาธารณะแบบยั่งยืน

2) ควรมีการศึกษาเทคนิควิธีการออกแบบภูมิทัศน์ ไม่ว่าจะเป็น การสงวนรักษา การปรับปรุง การบำบัดรักษาและการสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพภายใต้ลักษณะพื้นที่ที่ว่างเว้นจากการใช้งาน รวมถึงศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโดยเฉพาะทางด้านการลงทุนในลักษณะพื้นที่ดังกล่าว

3) ควรมีการศึกษาแนวทางในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนสำหรับพื้นที่ประเภทอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานครที่มีศักยภาพเพียงพอ เช่น พื้นที่ลุ่มน้ำ เป็นต้น

4) ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการในการพัฒนาสวนสาธารณะแบบยั่งยืน ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้บริบทพื้นที่หนึ่ง ๆ ลงในรายละเอียดวิธีการที่สามารถปฏิบัติได้จริง